

Tilalmak nélkül...

GYŐR A főterekkel kapcsolatban *Somfai Attila* (PhD. egyetemi docens, az MTA köztestületi tagja, Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar Építészeti és Épületszerkezettani Tanszék) több tanulmányt is készített. A győri Széchenyi tér jelenlegi felújítása kapcsán megosztotta véleményét a Dunántúli Krónikával is.

- A szombathelyi és kőszegi téré megújítások nekem is tetszenek, a győri a nemes kőanyagválasztással együtt is eléggé semleges megjelenésű lesz az értékes épületállomány melletti csendesszólás gondolatával. A kőburkolat keménységét faburkolatú mezők oldják majd, ami a romlandóság ellenére barátságos lesz.

A járműforgalom totális tilalmának (helyteleníthető) szándéka mellett az árufeltöltés bizonyára lehetséges lesz az üzletek számára. Megemlítette: - Egyetemistaként az osztrák kisvárosokban kerékpártúrát láttam a főtéren alá csúsztatott mélygarázst, amelyről a tér szegletein diszkrétén elhelyezett üvegdobozka-liftek árulkodtak; ezt a győri Széchenyi tér alatt is el tudtam volna képzelni: a régészeti emlékek bemutatásával szépen kombinálva. De nem ez történt Győrben, pedig volt ilyen javaslat. Legalább a római útnak a tértől eltérő irányát ráleheltem volna a burkolatra. A burkolat szép, de nem örök - vélhetően 30 év múlva újragondolható lesz a kérdés.

Tatabányán (Győrtől eltérően) a domborzati változatosság még inkább jelen van, mint helyi érték. Ezt akár előnyösen lehetne kamatoztatni a tér újjáépítésénél.

Somfai Attila egyik anyagában említi: a téranalízisben, a términőség vizsgálatában *Hajnóczy J. Gyula* térváltozatosság-elméletei is segíthetnek (nyitott harsányság, védett intimitás, pozitív, negatív saroktér, alakulótér, szobrok, objektumok térkövetelése). A függőleges téranalízis (történelmi „időrétegek”), a különböző magasságú térfalak szerepe más térfelújításoknál is segíthet eligazodni. (A teljes szöveg: www.pontmagazin.hu.)

Főtér - piactól az agóráig 2.

KÖRKÉP Forgalmos terek vonzó élményelemekkel

VÁROSOK Pályázati lehetőségekkel is segítik az önkormányzatokat, hogy a központi forrásokból megújítsák, megszüpítsék a városok központi tereit, új funkciókat telepítsenek oda. A régi városok terei hajdan adminisztratív és kereskedelmi gócpontok is voltak, itt cseréltek árut és információt a helybeliek, itt intézték világi és egyházi ügyeiket, itt pihentek; idővel azonban a „klasszikus” értelemben vett agórák annyira védetté váltak, hogy lassan kikoptak onnét azok a funkciók (éttermek, üzletek, szolgáltatások), amelyek eleve séget, lüktetést vittek oda. Ha e főterekből „múzeumot” csinálnak, turisztikai vonzerő, élményelemek nélkül, kik fognak odajárni?

TATA A Magyar-terv is foglalkozik a Kossuth tér átépítésével, néhány éve a Tata Barátainak Köre évkönyvet jelentetett meg a tér jövőjével kapcsolatban. A közelmúltban a Fellner Jakab Kör a Bordó Házban szervezett találkozót, ahol építészek és civilek cserélték ki gondolataikat a csaknem egymilliárdos beruházásról. A véleményekről *Markos Anikó* okleveles építészmérnököt kérdeztük (kis képünkön).

- A találkozóon Török Péter tájépeztés és -tervező gondolatait a Kossuth tér tervéről még „munkaközi” állapotban hallgathattuk meg. Egységes volt a véleményalkotók elvárása a tér funkciójával szemben: nem lehet „csak” reprezentáló rendezvényter, hanem nyugsgó, kisvárosi multifunkciós térként kell üzemelnie. Több eszközzel biztosítani kell azokat a peremfeltételeket, amiktől a tér alkalmas rendezvények, kirakodásárok befogadására, hogy a hétköznapok élettere is legyen: az itt lévő üzletek, hivatalok megközelítését, a szolgáltatók, vendéglátók kitelepülését is lehetővé teszi.

- **Ennek több feltétele van, például a közlekedés, még ha korlátozott mértékben is.**

- Fontos, hogy az itt közlekedőknek, ügyet intézőknek megpihenést is nyújtson, élményelemek tegyék egyvedivé, ugyanakkor méltó környezetet adjon a

meglévő Mária szobornak. Igényes élettere legyen a tér környezetében lévő iskolák sok száz diákjának.

- **A tervező kiemelt szerepet szán a tér templom felé eső részének. Itt azonban a szintkülönbség nehezíti az elgondolást.**

- A szintkülönbséget „használható módon” kell áthidalni, hogy a támfalakkal ne akadályozza meg azt az elgondolást, hogy összefüggő felületek biztosítsák a térfalban működő funkciók és a tér

közvetlen kapcsolatát. Ez a kontaktus a burkolatok összefüggő rendszerével, kiemelt szegélyek nélkül, „átjárható” burkolatváltásokkal oldható meg. A gépkocsi közlekedése a tér kialakításának alapfeltétele. Az autók kitiltása a térről a hétköznapokon nem biztosít életképes jövőt a kisvárosi létnek.

- **Milyen szempont alapján lehet-e elemezni a várható következményeket?**

- Fontos hogy NE olyan idegenforgalommal rendelkező nagyvárosi reprezentatív terekkel vessük össze a tati Kossuth teret, ahol a hétköznapot is az idegenforgalom „uralja”. Olyan kisvárosokról vegyünk példát, ahol sikerült nyugsgó, forgalmos teret kialakítani - térrendezési eszközökkel, burkolatrendszerekkel, térbútorokkal, „élményelemekkel” - az ott lakók számára. Ez nem zárja ki a hétfégi, alkalmasszerű „reprezentálást”, rendezvények befogadá-

sát. Kell, hogy teret kapjon a hétköznap „kiszolgáló” funkció, a közlekedés - parkolás, amelyet olyan eszközökkel kell megoldani, hogy ne esztönözze a téren az „átjáró” fogalmat, ugyanakkor biztosítsa a célforgalmat.

- **A burkolatokkal mennyire lehetne érzékelhetővé tenni ezt az elképzelést?**

- A burkolati rendszer kialakításakor nem szétválasztott (út-tér), hanem egységes koncepció alkalmazásával „univerzálisan” használható közlekedési - parkolási felületeket lehet integrálni a burkolati szövetbe. A tér másképp viselkedik a különböző időszakokban, így a napközbeni gépkocsi parkoló forgalmat 16 óra után a nyugalmos, forgalomcsökkenése váltja fel, ehhez kell rugalmasan alkalmazkodnia a tervnek. Az a burkolt felület, amely napközben út és parkolóként funkcionál, délután, este a

kávéház teraszává válik. Ha ilyen feltételekkel alakítják ki a teret, forgalomtechnikai korlátozásokkal a különböző napszakokban,

hétköznap és hétvégén, ünnepnapokon különböző módon lehet használni.

- **Következő alapkérdés a zöld felületek, faültetések kialakítása.**

- Három peremfeltételt ajánlunk a tervezési koncepcióhoz. Elsőként a meglévő faállományból azt a néhány egyedet be kell integrálni a koncepcióba, amely feltétlenül megtartásra érdemes és méreténél fogva „pótolhatóan”. Másodikként a tervezett fasorok, új beültetések nem takarhatják a térfalakat, a teret körülvevő épületállományra való rálátást nem csökkenthetik, hisz éppen ez a rekonstrukció egyik célja, hogy a jelenlegi „park”, zöld „liget” mögül kibontsa, láthatóvá tegye a teret körülvevő térfalakat. Harmadszor az újonnan kialakuló zöld felületnek biztosítani kell olyan „használati értéket”, amely a tér leburkolásával létrejövő nyári túlmelegedést részben kompenzálja, lehetőséget ad „árnyékba húzódásra”, lombkoronája oxigént biztosít a nyári hőségben. E nélkül a tér nyáron használhatatlan lesz. Ugyanezen célból nemcsak „élmény”, hanem használati funkcióval is bír a térre tervezendő vízfelület.

TATABÁNYA A megyeszékhelyen a városházával szemben a tervek szerint százszobás, négycsillagos, alapvetően üzletemberekre számító szálloda épül vállalkozói tőke bevonásával. A szállodával együtt építik a 400 férőhelyes mélygarázst a főtéren, amely felett zöld városi közteret alakítanak ki.

László Tibor építészmérnök, Tata-

A Kossuth tér templom felőli oldala a református gimnáziummal. Különleges szerepe lenne ennek a résznek